

Innehåll
Tjänsteresor som erbjuds av utomstående
Stadganden på vilka behörigheten att meddela föreskrifter / anvisningar grundar sig
Grundlagen, 65 §
Målgrupper
Ministerier och ämbetsverk
Giltighetstid
1.6.2001 - tillsvidare
Upphäver föreskrift (datum, nr)
Ersätter bestämmelse 27.10.1983, P 5809

ANVISNINGAR FÖR RESOR SOM FINANSIERAS AV UTMOMSTÅENDE INSTANSER

Finansministeriet har beslutat att meddela följande anvisningar gällande resor som erbjuds av instanser utanför ämbetsverket.

Allmänt

Med tanke på allmänt intresse och medborgarnas förtroende för verksamheten inom förvaltningen är det viktigt att verksamheten inom förvaltningen iakttar de normer och uppfyller de förväntningar som ställs på den. Myndigheternas och tjänstemännens verksamhet skall bl.a. vara öppen, obunden, opartisk och tillförlitlig.

Den ständiga förändringen inom förvaltningen förutsätter kontinuerlig bedömning av verksamhetskulturen och tjänstemännens beteende. Vedertagna verksamhets sätt ger inte alltid svar på alla frågor. Till exempel den avgiftsbelagda serviceverksamheten och samarbetet med den privata sektorn medför nya utmaningar för myndigheternas verksamhet. Alla sådana situationer där en tjänsteman blir tvungen att överväga om hans agerande är behörigt kräver bedömningsförmåga och avvägande av olika aspekter mot varandra samt kunskap om de normer som reglerar saken.

Tjänstemännens och myndigheternas verksamhet och ansvar regleras i lagstiftningen. Enligt statstjänstemannalagen (750/1994) får en tjänsteman inte fordra, acceptera eller ta emot en ekonomisk eller någon annan förmån, om det kan försvaga förtroendet för honom eller myndigheten. Med stöd av strafflagen kan en tjänsteman dömas till straff för tagande av muta om han *"för sin verksamhet i anställningsförhållandet för egen eller annans räkning tar emot en gåva eller någon annan förmån som syftar till eller är ägnad att påverka denna hans verksamhet"*. Handlingen kan anses som grov bl.a. om värdet av gåvan eller förmånen är avsevärt. Mottagande av en ekonomisk eller annan förmån kan vara straffbart även enligt bestämmelserna om brott mot tjänsteplikt.

I Finland finns det inte några bestämmelser eller anvisningar om hur värdet på en förbjuden förmån skall bestämmas. Bedömningskriteriet är om fordrande, acceptering eller mottagande av en förmån kan äventyra förtroendet för myndigheten eller tjänstemannen. Vid denna bedömning skall t.ex. tjänstemannens ställning och uppgifter inom organisationen beaktas och dessutom typen av förmån, upprepad förekomst samt övri-

ga faktorer och förhållanden som hänför sig till handlingen. Man kan inte enbart på basis av förmånens ekonomiska värde avgöra om det är fråga om en förmån som äventyrar förtroendet. Förtroende för en myndighet eller tjänsteman kan äventyras trots att den förmån som har erbjudits myndigheten eller tjänstemannen reellt inte skulle inverka på tjänsteuppdragen. Man kan inte heller härleda obestridliga allmänna regler från rättspraxis, vilket innebär att varje enskilt fall måste övervägas noggrant skilt för sig.

Från rättspraxis kan dock nämnas följande fall:

En avdelningschef vid undervisningsministeriet hade på grund av sin ställning möjlighet att påverka idrottsorganisationernas statsbidrag, vilka bereddes på den avdelning han förestod. Han hade deltagit i resor till idrottstävlingar utomlands. Dessa resor hade bekostats av förbundet för en viss idrottsgren, vilket tillhörde de idrottsorganisationer som fick statsbidrag, och av ett bolag som ägdes av en förening som understödde ett sådant förbund. Han ansågs härigenom ha gjort sig skyldig till tagande av muta och till mutförseelse. (KKO:1997:33 Diariennr R 96/590 Liggare 1104; Givet 19.3.1997).

KKO:s motivering:

Med beaktande av ovan nämnda förhållanden som helhet bör A på basis av sin tjänsteställning och vicenotarieutbildning ha förstått att reseförmånerna har givits honom på grund av hans tjänsteställning och de påverkningsmöjligheter som han har inom den och att de resor som gjorts på föreningen X bekostnad har varit ägnade att inverka på hans tjänsteåligganden. Det att den dåvarande kanslichefen för undervisningsministeriet har godkänt resan till Sverige som en tjänsteresa och att generaldirektören som fungerade som kanslichefens ställföreträdare har utfärdat reseförordnande för A för en resa till VM i fotboll i Förenta Staterna frångår inte A hans straffrättsliga ansvar för sitt förfarande. Även enligt statsrådets anvisningar 27.10.1983 om tjänsteresor som finansieras av utomstående skall varje tjänstemän själv se till att han inte bryter mot sin tjänsteplikt.

Tjänsteresor som finansieras av utomstående

Resekostnaderna för tjänsteresor som företas av statsanställda har i vissa fall betalats med andra än statliga medel. Mottagandet av resor som erbjuds och finansieras av instanser utanför ämbetsverket kan i vissa situationer äventyra uppställda normer och det förtroende som råder för verksamheten inom förvaltningen.

Ämbetsverken skall då de planerar sin verksamhet utgå från att tjänsteresor som är behövliga och nödvändiga för uppgifterna och verksamheten kan företas inom ramen för de anslag som anvisats ämbetsverket i budgeten.

Ämbetsverken är i detta hänseende olika, vilket beror på antalet kontakter inom intressegrupperna, kontakternas karaktär och möjligheterna att bedöma kontakterna på förhand. Som exempel kan nämnas att forskningsanstalterna och universiteten avviker från ämbetsverk som beviljar tillstånd. Huvudprincipen borde dock alltid vara att ämbetsverken själva finansierar nödvändiga resor som tjänstemännen företar då de sköter ärenden med utomstående.

I praktiken företas resor som ett ämbetsverk i en annan stat betalar, resor som Europeiska unionens organ betalar, resor som hänför sig till det nordiska samarbetet mellan

myndigheterna, resor till mellanstatliga och motsvarande internationella organisationers möten och seminarier, resor till allmänt kända internationella vetenskapliga organisationers möten och resor som ämbetsverket betalar, men för vilka det uppbär medel av en utomstående instans, t.ex. enligt lagen om grunderna för avgifter till staten. Till sådana resor hänför sig sällan sådana ovan nämnda faktorer som äventyrar förtroendet.

Då man överväger om en tjänsteresa som någon utomstående har finansierat kan godkännas skall t.ex. följande faktorer beaktas:

- * den roll som den utomstående instansen har i förhållande till myndigheten (en som säljer service, tillstånd m.m.),
- * varför en instans utanför statsförvaltningen finansierar tjänsteresor eller andra förmåner,
- * vad förmånerna är värda,
- * om förmånerna kan inverka på opartiskheten då tjänstemannen utför sina tjänsteuppdrag,
- * hör det traktering eller något annat erbjudande vid sidan om till resan,
- * blir tjänstemannen i tacksamhetsskuld,
- * vad väntar sig den utomstående instansen av myndigheten,
- * är det fråga om en konkurrenssituation.

En tjänstemans skyldigheter sträcker sig också till fritiden och mottagande av en resa som s.k. privatperson förändrar inte dess godtagbarhet. Ett reseförordnande utesluter inte annars heller entydigt en enskild tjänstemans ansvar för sin verksamhet.

Mottagandet av resor som finansieras med andra än ämbetsverkets medel kan vara möjligt, om förfarandet inte enligt helhetsbedömningen äventyrar förvaltningens normer och förväntningar som uppställts för den och om nedan nämnda förfaringssätt iakttas vid behandlingen av erbjudande om resa.

Erbjudande om resa

När ett erbjudande om en resa eller om finansiering av en resa görs, skall det riktas till ämbetsverket. Har erbjudandet likväl riktats till en enskild tjänsteman, skall denne föra ärendet till den som har utfärdat reseförordnandet för avgörande. Mottagande av ett erbjudande som gäller tjänsteresa avgörs av den som utfärdat reseförordnandet enligt den praxis som iakttagits vid ämbetsverket. För säkerställande av ett enhetligt förfarande skall ämbetsverket meddela tillräckliga anvisningar om de principer som skall iakttas vid behandling av tjänsteresor som betalas av utomstående instanser. Mottagandet av erbjudandet förutsätter att resan är motiverad med tanke på ämbetsverkets eller inrättningens verksamhet.

Reseförordnande

Om ämbetsverket har fattat beslut om att ett erbjudande som gäller en resa eller finansiering av en resa skall tas emot, skall den som har utfärdat förordnandet bedöma och avgöra till vems tjänsteåligganden företaget av resan hör. Den som företar resan skall ges ett reseförordnande enligt de villkor och grunder som gäller reseförordnande i allmänhet.

Reseplan

Till reseförordnandet skall fogas en reseplan, på basis av vilken den som utfärdar reseförordnandet kan bestyrka och bedöma de faktorer som inverkar på resans godtagbarhet.

Reserapport

Den som utfärdar reseförordnandet avgör om en reserapport skall lämnas om resan. Då reserapporten görs upp skall vedertagen praxis vid ämbetsverket iakttas. Med hjälp av en reserapport kan man dock säkerställa att till resan inte ens i praktiken har hänfört sig några med tanke på myndigheten eller tjänstemannen problematiska faktorer.

Förvaring av handlingar

Handlingar gällande resor som erbjuds av utomstående skall arkiveras med iakttagande av normal praxis vid ämbetsverket med beaktande av möjligheten till efterhandskontroll.

Tillämpande av anvisningarna på arbetstagare

Dessa anvisningar äger motsvarande tillämpning på arbetstagare i tjänst hos staten.

Avdelningschef,
statens arbetsmarknadschef

Teuvo Metsäpelto

Regeringsråd

Erkki Määttänen

DISTRIBUTION

Enligt distributionsförteckningen för svenska cirkulär